Динаміка експорту України у 2014 році

Рікардо Джуччі, Микола Риженков, Вероніка Мовчан

Берлін/Київ, березень 2015 р.

© Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

© Німецька консультативна група

Зміст

1. Загальна динаміка експорту у 2014 р.
2. Декомпозиція динаміки експорту
   - За напрямом
   - За групами товарів і послуг
   - За напрямом (ЄС, Росія) та групами товарів і послуг
3. Структура експорту у 2014 р. порівняно з 2013 р.
4. Висновки
5. Огляд та рекомендації

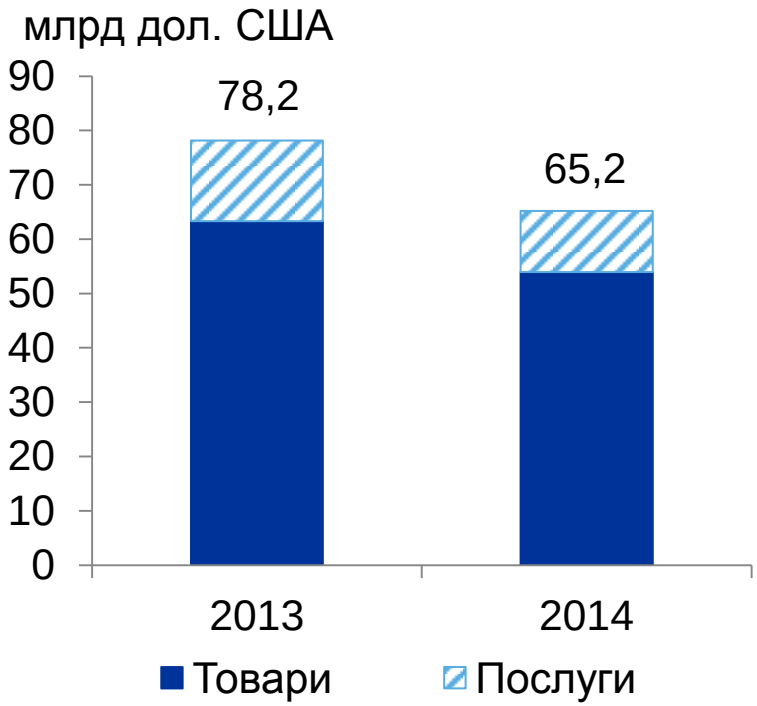
Контакти

© Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

© Німецька консультативна група

1. Загальна динаміка експорту у 2014 р.

Експорт товарів та послуг у 2013-2014 рр., млрд дол. США

Джерело: Державна служба статистики України

Номінальний експорт

- Експорт товарів та послуг впав на 13,0 млрд дол. США або 16,6% у 2014 р.
- Товари: падіння на 9,4 млрд дол. США (14,8%)
- Послуги: падіння на 3,6 млрд дол. США (24,0%)

Таким чином: Дуже сильне падіння

Реальний експорт

- Експорт впав на 8,5%
- Додав 3,7 п.п. до скорочення ВВП

Таким чином: Слабкий експорт пояснює понад 50% скорочення ВВП у 2014 р.

2. Декомпозиція за напрямом експорту

Регіональна структура експорту товарів та послуг, 2014 р.

Регіон	млрд дол. США, 2014 р.	Зміна дпр, млрд дол. США	Зміна дпр, %	Внесок до загального падіння експорту, %
ЄС-28	20,9	-0,2	-0,8%	1,3%
Митний союз РБК	16,2	-8,7	-34,9%	67,2%
Росія	*13,3*	*-7,2*	*-35,2%*	*55,2%*
Азія	13,4	-4,3	-24,5%	33,5%
Решта світу	14,7	0,2	1,7%	-1,9%

Джерело: Державна служба статистики України

- Експорт до Митного союзу знизився суттєво, на 8,7 млрд дол. США, що пояснює 67,2% загального падіння експорту.
- Експорт до ЄС майже не змінився; незначне зниження на 0,2 млрд дол. США (0,8%)
- Причина: Менший експорт послуг; експорт товарів до ЄС зріс на 1,5%

Таким чином: Дуже різна регіональна динаміка; падіння експорту відбулось в основному через зниження експорту до Митного союзу

Декомпозиція за групами товарів та послуг

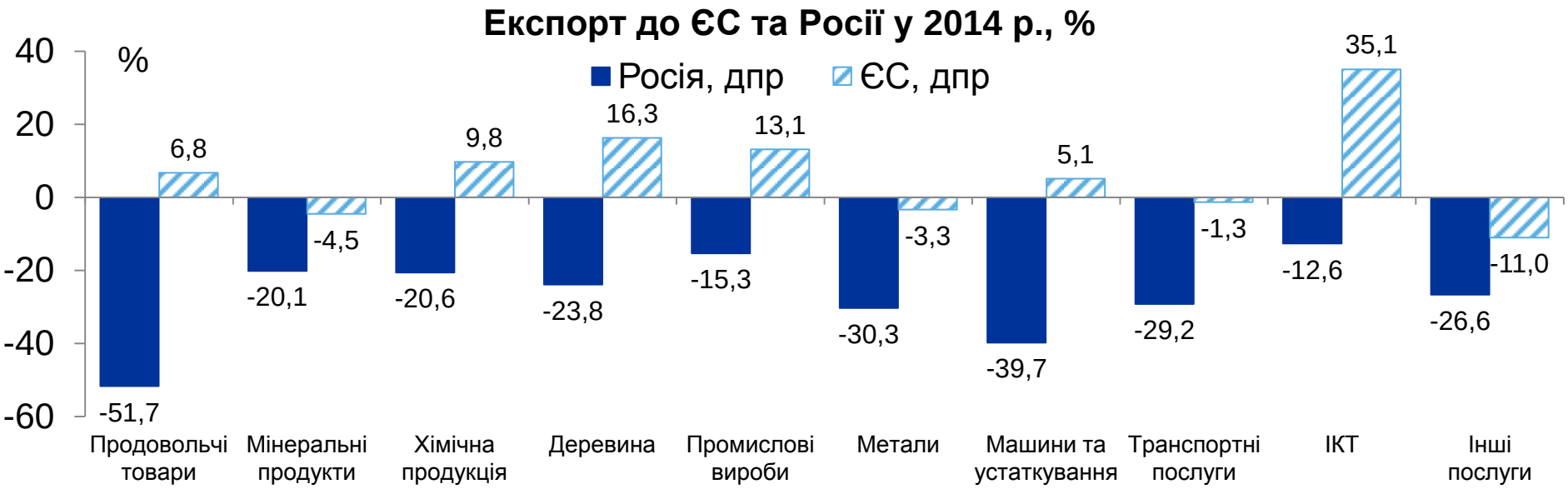
Група товарів та послуг	млрд дол. США, 2014 р.	Зміна дпр, млрд дол. США	Зміна дпр, %	Внесок ,%
Продовольчі товари	16,7	-0,4	-2,1%	2,7%
Мінеральна продукція	6,1	-1,4	-18,6%	10,6%
Хімічна продукція	3,6	-1,5	-28,8%	11,3%
Метали	15,4	-2,3	-13,0%	17,5%
Машини та устаткування	7,4	-3,3	-30,6%	24,9%
Інші товари	4,6	-0,8	-14,0%	5,8%
Всього товари	***53,9***	***-9,4***	***-14,8%***	***72,8%***
Транспортні послуги	6,0	-2,3	-27,6%	17,5%
Подорожі	0,2	-0,3	-58,5%	2,4%
ІКТ та комп'ютерні послуги	1,6	0,1	8,1%	-0,9%
Інші послуги	3,4	-1,1	-23,9%	8,2%
Всього послуги	***11,3***	***-3,6***	***-24,0%***	***27,2%***

Джерело: Державна служба статистики України

- Значне зниження експорту важкою промисловістю: машини 30,6%, хімічна продукція 28,8%, мінеральна продукція 18,6%, метали 13,0%
- Послуги: Експорт транспортних послуг впав на 27,6%
- Але: Експорт продовольства майже не змінився (незначне падіння на 2,1%)

Таким чином: Динаміка також різноманітна у розрізі груп товарів та послуг; падіння експорту в основному через важку промисловість та транспорт

Декомпозиція за напрямом (ЄС, Росія) та групами товарів і послуг

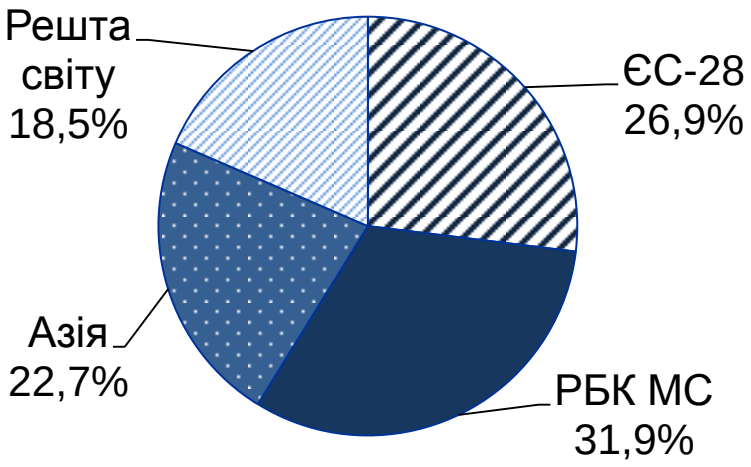
Джерело: Державна служба статистики України

- Експорт до Росії впав для усіх основних товарів і послуг ТА на значну величину
- Експорт до ЄС показав зростання для більшості товарів і лише незначне зниження для деяких груп товарів та послуг.

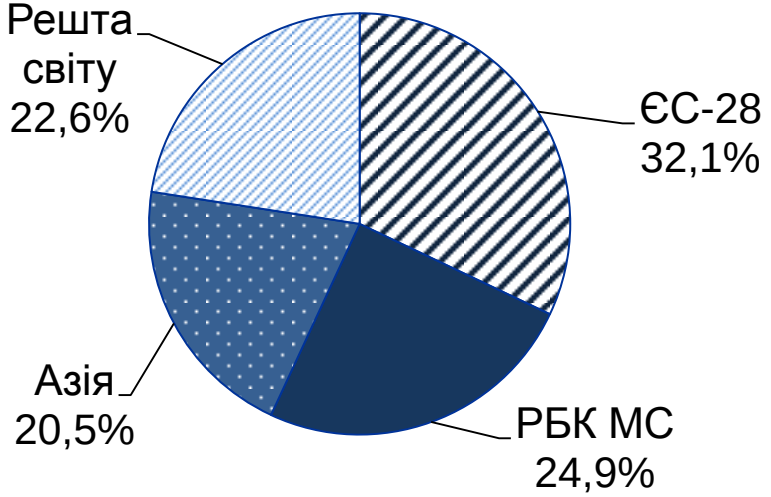
Таким чином: Слабкий експорт України у 2014 р. сильно пов'язаний зі «слабким імпортом» Росії (стагнація, протекціонізм, політичний вплив на торгівлю)

3. Структура експорту у 2014 р. у порівнянні з 2013 р.: Напрями

Регіональна структура експорту у 2013 р.

Регіональна структура експорту у 2014 р.

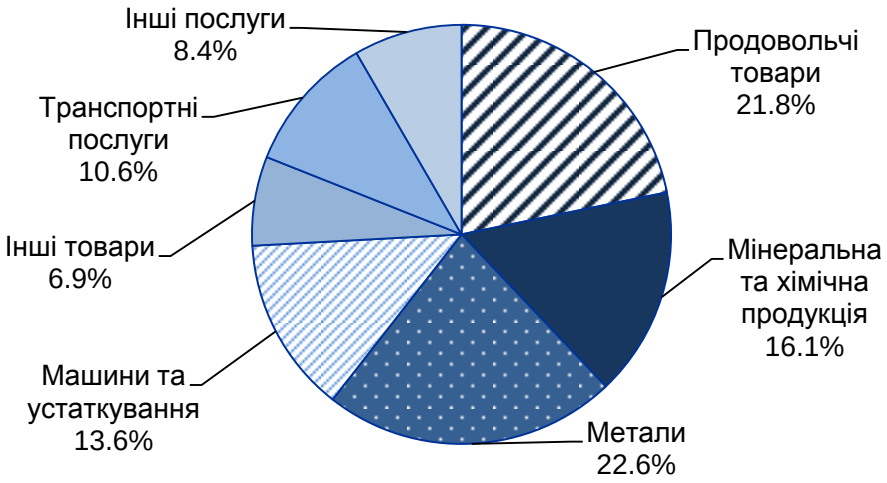
Джерело: Державна служба статистики України

- Значний зсув торгівлі у напрямку ЄС та від Митного союзу у 2014 р.
- ЄС на сьогоднішній день є ключовим експортним напрямом України
- Важливість Митного союзу суттєво знизилась

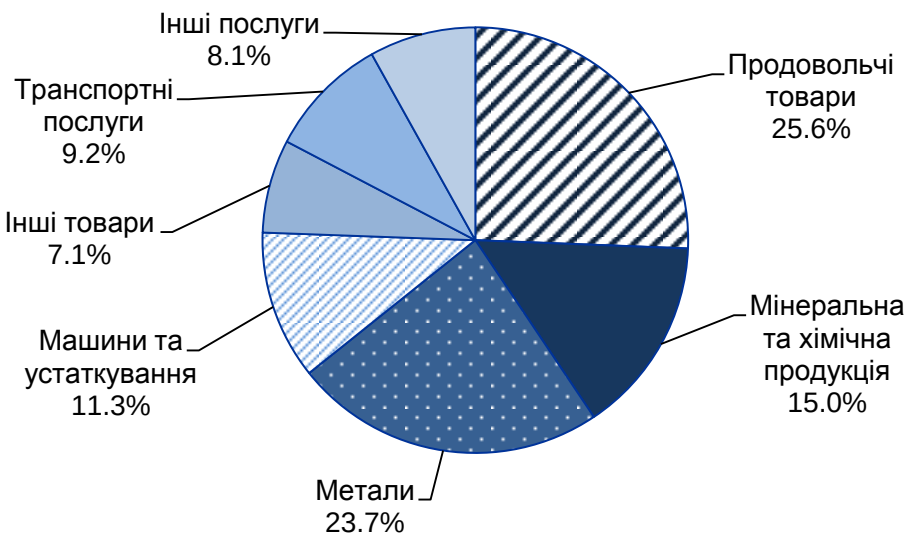
Оцінка: Падіння експорту до Росії не є хорошою новиною, але знижує залежність України від російського ринку; позитивний аспект, враховуючи поточну ситуацію; див. досвід Грузії з 2008 р.

Структура експорту у 2014 р. у порівнянні з 2013 р.: Групи товарів та послуг

Товарна структура експорту у 2013 р.

Товарна структура експорту у 2014 р.

Джерело: Державна служба статистики України

- Зсув від товарів важкої промисловості до продовольчих продуктів
- Продовольчі товари є найважливішою статтею експорту у 2014 р.
- Зниження важливості важкої промисловості: з 52,3% до 50,0%

Наслідки:

- Враховуючи рівень невизначеності щодо майбутнього важкої промисловості, подальший розвиток сільського господарства та харчової промисловості є ключовим для економіки України
- Водночас необхідно вирішувати проблеми важкої промисловості

4. Висновки

- Попри сильну девальвацію гривні у 2014 р., експорт впав на 13,0 млрд дол. США або 16,6%
- Це падіння додало 3.7 п.п. до скорочення ВВП (> 50% сукупних втрат ВВП)
- З боку попиту: основною причиною слабкого експорту є «слабкий імпорт» Росії через її стагнацію, протекціонізм та політичне втручання; на Митний союз припадає 2/3 загального скорочення експорту
- З боку пропозиції: військовий конфлікт на сході є ключовою причиною слабкого експорту
- Динаміка 2014 р. суттєво змінила структуру експорту:
  - Від Митного союзу/Росії до ЄС
  - Від важкої промисловості до продовольчих товарів
- Уряд має враховувати ці зміни та відповідно пристосовувати торговельну політику

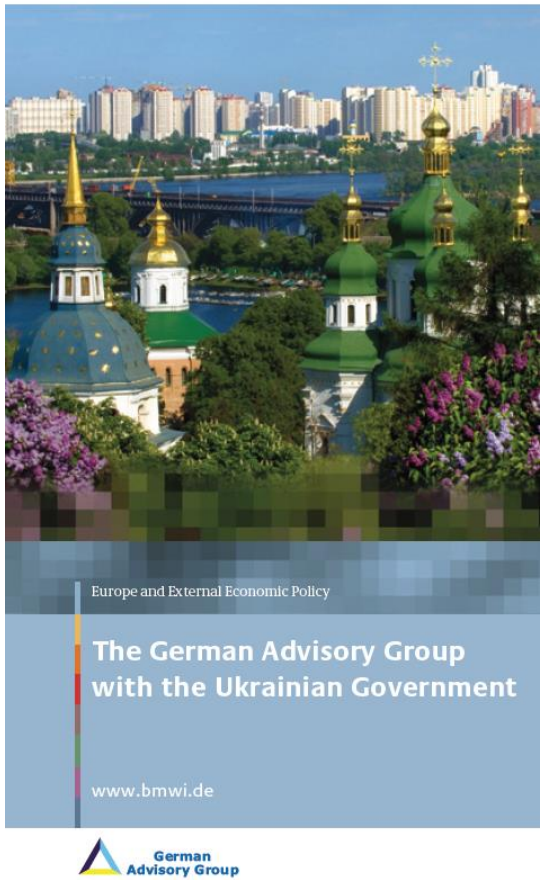
5. Огляд та рекомендації

- **Позитивні чинники**, що впливають на експорт:
  - Сильна девальвація та вища міжнародна конкурентоспроможність
  - Безмитний доступ на ринок ЄС завдяки автономним торговельним преференціям
- **Негативні чинники**:
  - Недостатнє відшкодування ПДВ експортерам
  - Економічна слабкість регіону, особливо Митного союзу РБК
  - Суттєве зростання протекціонізму з боку Росії, особливо щодо України
- **Рекомендація 1**: Усунути негативні внутрішні чинники, особливо неефективну систему відшкодування ПДВ, що є ключовою проблемою для експортерів
- **Рекомендація 2:** Стимулювати експорт до країн ЄС/не-СНД через імплементацію ПВЗВТ та запровадження міжнародних стандартів
- **Рекомендація 3:** Розвивати фінансові інструменти для стимулювання експорту, такі як експортне кредитне агентство
- **Рекомендація 4:** Створити цілісну систему стимулювання експорту, яка б зосереджувалась на майбутніх можливостях, а не на минулому

Контакти

Др. Рікардо Джуччі
giucci@berlin-economics.com
Микола Риженков
ryzhenkov@ier.kiev.ua
Вероніка Мовчан
movchan@ier.kiev.ua

Німецька консультативна група
c/o BE Berlin Economics GmbH
Schillerstr. 59. D-10627 Berlin
Тел.: +49 30 / 20 61 34 64 0
Факс: +49 30 / 20 61 34 64 9
E-mail: info@beratergruppe-ukraine.de
www.beratergruppe-ukraine.de
Twitter: @BerlinEconomics

© Інститут економічних досліджень та політичних консультацій

© Німецька консультативна група